

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

МАТЕРІАЛИ
VII Міжнародної
науково–практичної конференції
студентів та молодих науковців
„НАУКА, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО
ОЧИМА МОЛОДИХ”

Частина 1. Психолого-педагогічний напрям

15 травня 2014 року
м. Рівне

ББК 72
УДК 001+37+316.3
Н-34

**НАУКА, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО ОЧИМА
МОЛОДИХ: Матеріали VII Міжнародної науково–
практичної конференції студентів та молодих
науковців. Частина 1. Психолого-педагогічний
напрям. - Рівне: РВВ РДГУ.- 2014.- 196 с.**

Програмний комітет:

- Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ– голова оргкомітету;**
Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи РДГУ – заступник голови оргкомітету;
Батишкіна Юлія Валеріївна – кандидат технічних наук, доцент– заступник голови оргкомітету;
Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор;
Гон Максим Мойсейович – доктор політичних наук, професор;
Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор;
Петрівський Ярослав Борисович – доктор технічних наук, професор;
Сяський Андрій Олексійович – доктор технічних наук, професор;
Воробйова Ірина Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Галуха Любов Юріївна – кандидат історичних наук, доцент;
Дичківська Ілона Миколаївна – кандидат педагогічних наук, професор;
Мельник Віра Йосипівна– кандидат географічних наук, доцент;
Мороз Ігор Петрович – кандидат технічних наук, доцент;
Павлова Наталія Степанівна– кандидат педагогічних наук, доцент;
Сілкова Галина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Ставицька Олена Григорівна – кандидат психологічних наук, доцент;
Суржук Тетяна Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Черніговець Тетяна Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Черній Алла Леонідівна – кандидат політичних наук, доцент;
Хижнякова Надія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент.

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №9 від 25.04.2014 р.)

УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ МОРАЛЬНО – ЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Качинська Ю. О., магістрант

**Степанова О. І., кандидат педагогічних наук, доцент
Рівненський державний гуманітарний університет**

Провідним завданням дошкільної освіти є всебічний розвиток дитини як особистості. Як зазначено в Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні, виховання високих моральних якостей майбутніх громадян, збагачення їхнього культурного потенціалу ґрунтується на культурно-історичних та моральних цінностях українського народу, його традиціях і духовності.

В умовах сьогодення національна система освіти передбачає насамперед широке використання народної педагогіки, культури, усної народної творчості, зокрема фольклору як засобу морально-етичного виховання [5].

При такому широкому розумінні фольклору – це все, що твориться народом і передається традиційно – від казки до гаптованої сорочки [4]. Фольклор відображає історію, працю й побут українського народу, його ідеали, боротьбу проти соціальної несправедливості в їх історичних змінах. Як єдиний засіб відображення явищ життя й художніх знань народу, як до появи писемності, так і згодом, фольклор передає з покоління в покоління життєвий досвід народу, його мудрість, етику, кращими своїми образами, в яких були втілені благородні риси – патріотизм, хоробрість, чесність, людяність, сприяв вихованню наступних поколінь.

Г. С. Сковорода був першим в Україні, хто спробував осмислити особливості розвитку фольклору і його виховну роль у суспільстві. З допомогою ідейних і поетичних засобів народної творчості він пропагував серед мас свою, передову на той час філософію, радив виховувати підрастаюче покоління в дусі народних ідеалів; його твори щедро насичені фольклорними елементами, що виконують важливу ідейно-художню функцію [7].

І. Я. Франко народну творчість розглядав як суспільне явище, досліджував у зв'язку з конкретною дійсністю, вказував на її роль у суспільному житті, відзначав її високий художній рівень.

Педагогічним ідеалом К. Д. Ушинського було гармонійне сполучення розумового й морально-етичного розвитку за умови використання народних казок, які вселяють упевненість у торжестві правди, у перемозі добра над злом. У всіх казках страждання позитивного героя і його друзів є минушими, тимчасовими, за ними завжди приходить радість, до того ж ця радість – результат боротьби, спільних зусиль. Оптимізм казок особливо подобається дітям і підсилює виховне значення народних педагогічних засобів.

Його думку підтримала С. Ф. Русова і наголошувала на постійному використанні народної літератури (казки, пісні, старовинні оповідання, поеми, легенди, історичні пісні) в моральному вихованні дітей дошкільного віку [6].

Народна мудрість стала одним із найважливіших джерел педагогічної творчості В. О. Сухомлинського, він використовував перлини народної творчості – казки, прислів'я, легенди, бувальщини, прикмети, гумористичні етюди та мініатюри [8]. Духовне багатство особистості, на думку В. О. Сухомлинського, – це насамперед частина духовного багатства нації.

Сучасні науковці наголошують, що українська усна народна творчість – найбільш широковживане джерело виховання, навчання і розважання дітей. Улюбленим фольклорним жанром для дітей, звичайно, є казки, які прийшли до нас із глибокої давнини; в дошкільному закладі використовують такі види казок: казки про тварин, чарівні (фантастичні) казки, соціально-побутові казки, перекази, «надокучливі» казки. За словами А. М. Богущ, фольклор – один з основних засобів морально-етичного виховання, це народна творчість, у якій художнє відображення дійсності відбивається в словесно-музично-хореографічних формах колективної народної творчості, що виражають життя і побут людей. Кожний художній твір впливає на дитину з трьох боків: інформує про щось нове, дає їй нові знання; виховує розумово, морально, естетично; збагачує, уточнює і активізує словник дитини [1]. На думку А. М. Богущ, «діти, виховані на фольклорі, здебільшого є чутливішими до художньо-образного слова... розвиток дитини поза фольклором тільки в межах побутового спілкування... гальмує розвиток духовного начала, містить небезпеку закріплення підсвідомої орієнтації вже змалку переважно на задоволення утилітарних потреб» [2].

Дослідники (В. Г. Бойко, Л. М. Кіліченко, П. Я. Лещенко, І. М. Проценко та інші) наголошують, що дитячий фольклор умовно поділяється на три групи: 1) тексти, створені дорослими для дітей; 2) твори, які перейшли у дитячий фольклор із загального фольклорного доробку; 3) твори самих дітей. Основним критерієм відбору є функціональний аспект: твори, що виконуються лише в дитячому середовищі, а також ті, які не передбачають інших слухачів і виконуються дорослими тільки для дитини, переважно немовляти, чи віком до 4 – 6 років. В окремих випадках чітка межа між ними стирається, тобто є жанри, які не можна однозначно зарахувати в ту чи іншу групу. Кожна з цих груп, виділена на основі походження жанрів, має свої особливості, поділяється на менші підгрупи і цикли. Дитячий фольклор має свою специфіку: відповідає віковим особливостям дітей у виборі тем, образів, ідей; характеризується поєднанням словесного матеріалу з елементами гри, супровідними рухами; здебільшого фольклорні твори мають виражене виховне спрямування.

Найпоширенішими й доступними для дошкільників є забавлянки – коротенькі віршики, які виконуються у поєднанні із своєрідними рухами чи вправами, якими дорослий пестить дитину, підбадьорює, спонукає до певного виду діяльності і т. ін. Для дітей старшого віку (3-5 років) народ створив забавлянки, які побудовані уже не на фізичних рухах чи елементах гри, а інтерес дитини захоплює сам текст. Він досить простий, щоб дитина могла його зрозуміти, однак деякі його елементи збуджують цікавість, сприяють розвиткові уяви чи інших видів мисленнєвої діяльності. Це – віршовані казочки з елементами сюжетності й оповідальності (напр., «Пішла кияця по водицю»). Інколи вони можуть виконуватись як пісеньки на прості мелодії. Забавлянки ознайомлюють дітей з трудовими процесами, засуджують нероб. У змісті забавлянок передаються морально-етичні повчальні мотиви, спрямовані на формування майбутнього світогляду, духовності дитини (наприклад: гопа, гопа, гопа-чуки, наварила мама щуки...).

За допомогою лічилок діти вчаться розподіляти ролі у грі, уникаючи суперечок, відтак вони спрямовані на виховання морально-етичних категорій дружби і товариськості.

Мирилки широко використовуються у процесі морально-етичного виховання, вони вчать дітей миритися, залагоджувати суперечки, а відтак сприяють вихованню дружніх стосунків, товарищескості, доброзичливості, вміння прощати.

Як і у фольклорі дорослих, дитяча усна творчість має свої сталі словесні формули, що використовуються з певною метою в конкретних ситуаціях. Такими є зокрема, примовки – жартівливий, здебільшого римований вислів, що ним розпочинається чи завершується казка; дотепне зауваження, що вплітається у розповідь чи текст твору; якась фраза чи віршик, що розповідається під час дитячої гри тощо. У морально-етичному вихованні дітей здебільшого використовуються примовки-побажання (здоров'я, щастя, набуття моральних рис) або примовки, зміст яких спрямований на виховання таких моральних якостей, як ввічливість, гостинність, скромність, чесність.

Хоча основною метою скоромовок є вправлення дітей у звуковимові, проте існує невелика кількість скоромовок морально-етичного змісту в яких йдеться про засудження лінощів («На печі, на печі»), виховання доброти й слухняності («Дівчина Люба»), поваги й допомоги старшим («Семен сказав своїм синам»), гостинності («Гостювати йшла стоніжка») та інші, які ми й використовуватимемо в дослідженні.

А загадки є високопоетичні, розумні, більшість з них несуть у собі моральну ідею. Відповідно вони впливають на розумове, естетичне й моральне виховання.

Прислів'я і приказки здавна широко використовувались у практиці морального виховання дітей. Узяті з різних джерел народної словесності на основі безпосередніх спостережень над довкіллям, вони відзначаються влучністю вислову і згущеністю думки; увібравши світогляд народу і його багатовіковий досвід, становлять невід'ємний пласт народної філософії – скарбниці мудрості.

Українські народні пісні – це ліричні поетично-музичні твори, в яких відбиті почуття, переживання, думки людини, пов'язані з її особистим життям, подіями в сім'ї, родинними стосунками. Народні пісні для дітей морально-етичного змісту здебільшого спрямовані на виховання слухняної, чесної, працьовитої дитини («Не вчися, коте, красти»), яка поважає старших («Летіла зозуля»), дотримується правил гостинності («Місили коровай, місили»). У дитячому фольклорі найбільш поширений пісенний жанр – колискові пісні, це – ліричні пісенні твори, які виконуються матір'ю (рідше батьком чи іншими членами родини) над колискою дитини для того, щоб її приспати. У минулому подібні пісні виконувались не тільки щоб приспати дитину, а, як і замовляння, привернути до неї або відвернути від неї дію певних духовних сил, обергати від зла, сприяти її здоров'ю і швидкому ростові. На нашу думку, колискові пісні сприяють вихованню таких моральних якостей як скромність, лагідність, повага до старших («Мати сина колихала», «Ой люлю, люлю»).

Казка як жанр українського фольклору на сучасному етапі є найпопулярнішим видом усної народної творчості серед дітей, а її високе виховне значення оцінювали Л. Ф. Дунаєвська, О. В. Запорожець, О. О. Потебня, М. А. Пригара, В. О. Сухомлинський, К. Д. Ушинський та інші. Казка – це епічний твір народної словесності, у якому відображені різноманітні вірування, погляди та уявлення народу у формі структурованої, хронологічно послідовної сюжетної оповіді, яка має чітку композиційну будову, яскраво виражену колізію (в основі якої лежить протиставлення між добром і злом, що завершується перемогою добра). Г. Н. Волков зазначає, що казка – синтетичний засіб, що сприяє сукупному рішення завдань розумового, морального й естетичного виховання [3].

Українські дитячі народні ігри, жанр запозичений з календарно-обрядового циклу. Це – трансформовані, спрощені варіанти народних ігор, які первісно мали ритуальне значення. Вони становлять єдиний жанр дитячої драматургії, тобто вид творчості, де люди грають ролі відповідних персонажів, імітуючи їхні рухи, мову, вчинки. Ігри бувають дуже різноманітними, найдавніші за походженням – хороводні драматичні ігри, які колись були частиною весняного календарного обряду. Основна їх тематика – землеробська праця, рухами і словами відтворюються різні її етапи (сівба, зростання, збирання) – «Просо», «Мак» тощо. Другу групу становлять драматичні мініатюри з імітацією вчинків та поведінки звірів, птахів: квочка захищає курчат від шуліки («Шуліка»), кіт ловить мишу («Котик і мишки»). Первісно вони могли виконувати роль обергів, пов'язаних з тотемними культами предків-тварин.

Отже, результати досліджень учених дозволили констатувати, що український фольклор не тільки невичерпне джерело народної духовності й моралі, а й невід'ємна складова виховання дітей дошкільного віку; вчені одностайно радять використовувати фольклорні твори в морально-етичному вихованні дітей дошкільного віку, особливого значення це набуває на сучасному етапі. Український народний фольклор сприяє правильному розумінню дітьми вчинків і поведінки дорослих, відіграє величезну роль у збагаченні знань дітей, щодо етичних категорій і понять, сприяє розвитку моральних та творчих здібностей, збагачує словник дітей морально-етичними поняттями..

Список використаних джерел

1. Бакуліна С. Ю. Виховання моральних почуттів молодших школярів засобами казок народів світу. Автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 теорія і методика виховання / С. Ю. Бакуліна – К., 2000. – 20 с.
2. Богуш А. М., Смолівська А. І. Етичские беседы в 1–3 классах / А. М. Богуш, А. И. Смолівська. – К. : Радянська школа, 1981. – 140 с.
3. Волков Г. Н. Этнопедагогика : Учебник для студентов средних и высших педагогических учебных заведений / Г. Н. Волков. – М. : Издательский центр «Академия», 1999. – 168 с.
4. Гусев В. Э. Эстетика фольклора / В. Э. Гусев. – Л. : Просвещение, 1967. – 176 с.
5. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К., 2002. – 16 с.
6. Русова С. Теорія і практика дошкільного виховання/ С. Русова [вибрані пед. твори : у 2 кн.]; [За ред. Є. Коваленко]. – К. : Либідь, 1997.
7. Сковорода Г. С. Твори : В 2 т. / Г. С. Сковорода. – К. : Радянський письменник, 1961. – Т. 1. – 326 с.
8. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5-ти т. / В. О. Сухомлинський. – К. : «Радянська школа», 1976. – Т. 4. – 640 с.

ЗМІСТ

Молодий педагог

Баліка Л. М. РОЛЬ ШКІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ У ФОРМУВАННІ ІНТЕРЕСУ ДО ЧИТАННЯ У ШКОЛЯРІВ (60-80 РР. XX СТ.).....	3
Банацький О. І., Галатюк Ю. М. ВИВЧЕННЯ ЗАКОНІВ ПОСТІЙНОГО СТРУМУ У ФОРМІ НАВЧАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	4
Баско Н. О., Бричок С. Б. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМПАТІЙНОСТІ В МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІСЦІ ..	6
Бігузас М. Й., Яковичина Т.В. ТЕАТРАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПЕДАГОГА	8
Близнюк А.О., Пальчевський С.С. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	9
Бурчик Ю.В., Боровець О.В. ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНА СТРАТЕГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	11
Василіук А., Кирильчук Ю.В. ЕКОНОМІЧНА ПІДГОТОВКА УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО НАПРЯМКУ	12
Веремчук Ю. В., Павлюк Т. О. ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР	14
Гайдиш Є. О., Дичківська І.М. ПІДГОТОВКА ДІТЕЙ ДО ШКОЛИ В УМОВАХ НАВЧАЛЬНО – ВИХОВНОГО КОМПЛЕКСУ	15
Галатюк М. Ю. ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОГО ДОСВІДУ МОДЕЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ПРЕДМЕТІВ.....	17
Галатюк Т.Ю. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ЕКСПЕРИМЕНТАТОРСЬКОГО КОМПОНЕНТА ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ	19
Гамза А. В., Коваль Г. П. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ТЕКСТУ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ МОВНИХ І МОВЛЕННСВИХ ЗНАНЬ І УМІНЬ УЧНІВ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	20
Генсіцька-Антонюк Н. О. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ТЕОРІЇ ПІДРУЧНИКА ТА ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ ДИДАКТИЧНИХ ЗАСАД СТВОРЕННЯ ПІДРУЧНИКІВ З МАТЕМАТИКИ	22
Глова І.В., Дупак Н.В. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ І СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА	24
Гнедко Н.М. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ ВІРТУАЛЬНОЇ НАОЧНОСТІ	25
Головачик Ю.С. РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ	27
Гречин О.М., Яковичина Т.В. ОПОРА НА ЖИТТЄВИЙ ДОСВІД – ОСНОВА ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ М.І.ПИРОГОВА	28
Гринда І.П., Гринькова Н.М. ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	30
Гринькова Н.М. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ВИХОВАНOSTІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ..	32
Гриценко Я.Г., Янцур М.С. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ ПСИХОДІАГНОСТИКИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ («КУЛІНАРІЯ») З ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ МЕТОДИК	34
Дмитрів М.В., Твердохліб І.А. ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ	35
Дорогій О. А., Поніманська Т. І. ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ СІМ'Ї У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ..	37
Дякевич К.І., Шевців З.М. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ УЧИТЕЛЕМ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ	39
Жохова М.І., Козіцька О.А. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ УМІНЬ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ..	39
Завадська К., Павлюк Т.О. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	40
Закалевіч Ю.О., Косарева О.І. ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ АДЕКВАТНОГО СТАВЛЕННЯ ДО СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ	41
Зубок М.О., Давнюк С.В. ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ГРАМАТИКИ В МОЛОДШИХ КЛАСАХ	43
Качинська Ю. О., Степанова О. І. УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР ЯК ЗАСІБ МОРАЛЬНО – ЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	45
Клімук Л.М., Давнюк С.В. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	47
Ковальчук Д. В., Поліщук Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЗНАНЬ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ	48
Колоднюк Т. Ю., Горобаха Н. М. ВИКОРИСТАННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ КНИГ ПРО ПРИРОДУ У ЕКОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	50
Колосніченко Т. О., Дичківська І. М. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	52
Кононець А.В., Лісова С. В. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ В УЧНІВ 9 КЛАСУ ПРИ ПРОЕКТУВАННІ ВИШИТИХ ВИРОБІВ НА ТРАДИЦІЯХ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ	53
Кот Ю. І., Косарева О.І. ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ СВІТУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	55
Котляй Т.О., Юсенко А.С. ДОСЛІДЖЕННЯ ПАДІННЯ АКТИВНОСТІ УЧНІВ НА ПРОТЯЗІ ДОБИ ТА УРОКУ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ.....	57

Красовська О. Л., Галатюк Ю. М. ДОМАШНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ	58
Кутянська С. І., Давнюк С.В. РОЗВИТОК ТЕКСТОТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ТА ТЕКСТОТВОРЧИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	60
Лапкевич Л.В., Яковичина Т.В. СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОСВІТИ СУЧАСНИХ БАТЬКІВ	61
Латинник Ю.Б., Козлюк О. А. ФОРМУВАННЯ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДРУГОЇ (АНГЛІЙСЬКОЇ) МОВИ	63
Левандовська А.М., Поніманська Т.І. ВИКОРИСТАННЯ ГРИ У СОЦІАЛЬНІЙ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	64
Лютко Т.Г., Косарева О.І. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ ...	66
Магрело О. К., Юсенко А. С. ТИПОВІ ПРОФЕСІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ ВИКЛАДАЧІВ	68
Макаревич І.О., Крайчук О. В. ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ В ПРОФІЛЬНИХ КЛАСАХ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	69
Максимчук М.Є., Гринькова Н.М. ДО ПРОБЛЕМИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ...	71
Малькова І.Я., Яковичина Т.В. ПОНЯТТЯ “КОМПЕТЕНЦІЯ” І “КОМПЕТЕНТНІСТЬ” У ТЕОРІЇ ОСВІТИ	73
Маркевич І. О., Юсенко А. С. САНИТАРНО-ГІГІЄНИЧНІ ВИМОГИ ДО НАВЧАЛЬНИХ КАБІНЕТІВ МАТЕМАТИКИ	75
Миронюк О.В., Юсенко А. С. РИЗИКИ ТРАВМУВАННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	76
Мігалі С. О., Сингаївський Д.В., Трофімчук В. М. ГРАФІЧНІ ЗАДАЧІ – ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ	78
Мокрик Л.Ф., Маліновська Н.В. АУДІОВАННЯ ЯК ВИД НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	79
Момоток Т. В., Іванова Л. І. ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ САМОСТІЙНОСТІ НА УРОКАХ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	80
Морозова Т. П. СТУДЕНТСЬКИЙ БЛАГОДІЙНИЙ КЛУБ У КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	82
Научук К.Я., Лісова С. В. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ (ТЕХНОЛОГІЙ)	85
Никонюк І.Л., Яковичина Т.В. РОЗВИВАЛЬНЕ НАВЧАННЯ, ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННІ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ ВНЗ	86
Нітовський І.В., Лесняк Н. В. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	88
Ободяньський О. В., Фещук Ю. В. РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ В ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ (ДЕРЕВООБРОБКА) З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДУ МОДЕЛЮВАННЯ	90
Осовська О.В., Шевчук О.А. КОМПЕТЕНТНІСТЬ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЩОДО ЇХНЬОЇ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ	92
Остапчук Н. О. РОЗКРИТТЯ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ ДИТИНИ У ОСОБИСТІСНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ СПІЛКУВАННІ	94
Павловська І. Ю. Янцур Л. А. ФОРМУВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ ЯК БАЗОВОЇ ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	95
Павловська В.В., Петренко О.Б. ДО ПИТАННЯ ІСТОРІЇ ГЕНДЕРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА	96
Пасічник К. В, Поніманська Т.І. ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	98
Пастернак І. Д., Дичківська І. М. ВИХОВАННЯ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ В СОЦІАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ДОШКІЛЬНОГО ДИТИНСТВА	100
Петренко С.В. РОЛЬ КУРСУ «ОСНОВИ ІНТЕРНЕТ» У ФОРМУВАННІ ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ У ПРЕДМЕТНІЙ ОБЛАСТІ	101
Петришина С.В., Колупаєва Т.Є. ВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ШКОЛИ У ФОРМУВАННІ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	102
Петрук І. А., Лесняк Н.В. ІГРОВІ ЗАСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	104
Пікалова М. В., Михайліченко М.В. ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ПЕРСПЕКТИВНОЇ ІННОВАЦІЇ У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	105
Поліщук Л.В., Давнюк С.В. МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ У РОБОТІ НАД ТЕКСТОМ	107
Поліщук К. Л., Янцур М.С. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОСВІТИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ («КУЛІНАРІЯ») З ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	109
Полухович Н.В. MS EXCEL ЯК БАЗОВИЙ ПРОГРАМНИЙ ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЕКОНОМІКИ ДО РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ФАХОВОГО СПРЯМУВАННЯ	110
Придок А.М., Юсенко А.С. РЕГЛАМЕНТАЦІЯ РОБОТИ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ ТА КОРИСТУВАЧІВ ПК З ТОЧКИ ЗОРУ ОХОРОНИ ПРАЦІ	112
Рабченко Н. А., Юсенко А. С. РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРАЦІ І ВІДПОЧИНКУ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	113
Радкевич Б.В., Косарева О. І. ФОРМУВАННЯ ЧАСОВОГО АСПЕКТУ ОБРАЗУ-Я У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	115

Радченко К.В., Кристопчук Т. Є. РУХЛИВІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ	117
Ражик Г.В., Шевчук Т.Б. РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	118
Раїмова А.Ш., Яковичина Т.В. ЕТИКА ВЧИТЕЛЯ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ ТАКТ	120
Ревюк Н. С., Коваль Г.П. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗВУКОВОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ РОЗДІЛУ «ЗВУКИ І БУКВИ»	121
Ройко С. В., Павлюк Т.О. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	123
Романюк І.В., Горобаха Н. М. ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА РОЗВИТОК МОРАЛЬНИХ ПОЧУТТІВ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	124
Романюк А. А. СПЕЦИФІКА ТА СТРУКТУРА УРОКУ ІНФОРМАТИКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	126
Саковець М.В., Іванова Л. І. ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ	129
Секач А.А., Дубинина Д.Н. КОМУНІКАТИВНОЕ РАЗВИТИЕ ЛИЧНОСТИ РЕБЕНКА В УСЛОВИЯХ БЛИЗКОРОДСТВЕННОГО РУССКО-БЕЛОРУССКОГО ДВУЯЗЫЧИЯ	131
Сирота О.В., Яковичина Т.В. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СУЧАСНОМУ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ	133
Сиротюк В.О., Павлюк Т. О. ВИКОРИСТАННЯ ПАЛИЧОК КЮІЗЕНЕРА ДЛЯ НАВЧАННЯ ЛІЧБИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	135
Сокальська О. В., Морозова Т.П. ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ФОРМ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З КУЛЬТУРОЛОГІЇ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ	136
Стахова І. А., Тарасенко Г. С. АКМЕОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ	138
Стельмашук Ж.Г. СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ЧИННИКИ АКТУАЛІЗАЦІЇ ПРОБЛЕМИ ШКІЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У РАДЯНСЬКІЙ ШКОЛІ (1943-1954 рр.)	140
Степчук Н. В., Кристопчук Т. Є. РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ ОСВІТНЬОЇ ЛІНІЇ «МОВЛЕННЯ ДИТИНИ» НА ІНТЕГРОВАНІХ ЗАНЯТТЯХ У ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	142
Стреха Т. Н., Стреха Е. А. КИТАЙСКИЕ ПОСЛОВИЦЫ И ПОГОВОРКИ О ТРУДЕ И ТРУДОВОМ ВОСПИТАНИИ	143
Тимошук О.С. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПРАЦЕОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ	144
Ткач А. М., Коваль Г.П. ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ ЗНАТЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ (НА МАТЕРІАЛІ ВИВЧЕННЯ ІМЕННИКА)	145
Томчук Н. В., Швидків М. Л. ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ ВАЛЕРІЯ ВИСОТСЬКОГО В ПРАКТИЦІ ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ	147
Уніч В. В., Гудовсек О. А. КРЕДИТНО-МОДУЛЬНЕ НАВЧАННЯ У ВНЗ	149
Холенкова Ю. О., Малиновська Н.В. ВПЛИВ КОНСТРУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	151
Цесар В.Р., Малиновська Н. В. РОЗВИТОК ФОНЕТИЧНИХ НАВИЧОК СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	152
Цетнар І. П., Тарасенко Г. С. ДОРОСЛИЙ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	153
Чаплигіна Л.Р., Шевців З.М. ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ	155
Чернякович С., Горбатова Е.В. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИГРОВЫХ ПРИЕМОВ В ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	157
Чорнобай О. Ю., Тарасенко Г. С. НАСТУПНІСТЬ У ТВОРЧОМУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО І МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	158
Шварц Н. В., Дупак Н.В. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРІ	160
Шекель Н. М., Середюк Л. А. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ В СТАРШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ	161
Шило С.В., Твердохліб І.А. ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ	164
Шилюк М. О., Сингаївський Д. В. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	165
Шпичак І. П. ЗАСТОСУВАННЯ ПСИХОАНАЛІТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ДИТЯЧОМУ БУДИНКУ-ЛАБОРАТОРІЇ «МІЖНАРОДНА СОЛІДАРНІСТЬ» (1921-1925 РР.)	166
Шроль Т.С., Павлова Н.С. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ	168
Шумська О. О., Карпенчук С.Г. ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО	170
Ярмусь І. В., Янцур Л.А. ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ У ОБРАЗОТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	171

Молодий психолог

Бірук Г. О., Рудюк О.В. ОПТИМІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТВОРЧОЇ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	173
Варійчук З. В., Петренко О.Б. ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ПРАЦІВНИКІВ ОВС З РІЗНИМ ПРОФЕСІЙНИМ СТАЖЕМ.....	173
Вус Т. В., Шевчук О. А. ВПЛИВ НА ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТА ФІЗИЧНИХ НЕБЕЗПЕК.....	174
Гошовська Н. В. МОДЕЛЬ ВЗАЄМОДІЇ КЕРІВНИКА ПТНЗ ІЗ ПСИХОЛОГІЧНОЮ СЛУЖБОЮ	177
Дубенська В. В., Гринькова Н.М. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ВЗАЄМОДІЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА СІМ'Ї.....	179
Кочубей О.С., Михальчук Н. О. ПСИХОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СТУДЕНТІВ (МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ) ЯК СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	181
Логвинчук Г., Ямницький В.М. ЕКСПЕРЕМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	183
Мирончук І. В., Руденко Н.М. АНАЛІЗ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЧИННИКІВ ШКІЛЬНОЇ НЕУСПІШНОСТІ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ	184
Новік Л.О., Ямницький В.М. ВИКЛАДАЧ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ СТУДЕНТА.....	186
Петрова Т. О., Юрчук М. В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	188
Смулка І. П., Сяський А.О. ПСИХОЛОГІЧНІ МЕТОДИ В ОХОРОНІ ПРАЦІ. ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ТА ЗАХОДИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ.....	189
Тищенко І. А. ПОНЯТТЯ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У РУСЛІ ВІКОВИХ ТА ГЕНДЕРНИХ АСПЕКТІВ	190